

	<p align="center">Український державний університет імені Михайла Драгоманова</p> <p align="center">Факультет іноземної філології</p> <hr/> <p align="center">РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)</p>																			
<p align="center">Освітньо-наукова програма</p> <p align="center"><u>ФІЛОЛОГІЯ</u></p>	<p align="center"><u>КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА: ЗАСОБИ І СПОСОБИ НАУКОВОГО ПОШУКУ ТА ВЕРИФІКАЦІЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ</u></p> <p align="center">Рік навчання <u>3-й</u>, семестр <u>V-й</u> Форма навчання: <i>очна (денна/вечірня) / заочна</i></p>	<p align="center">Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Освітній рівень третій (освітньо-науковий)</p>																		
	<p><u>Кафедра прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу</u> Викладач: д. філол. н., проф. <i>Матвєєва Світлана Анатоліївна</i> Лінк на профілі керівників у Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?user=wyJ2dY0AAAAJ&hl E-mail: s.a.matvyeyeva@udu.edu.ua Лінк на курс в Moodle: https://dle.udu.edu.ua/course/view.php?id=539</p>																			
<p>I. Основна мета / цілі навчання</p>	<p>формування у здобувачів ступеня доктора філософії комплексної методологічної бази для здійснення самостійних лінгвістичних розвідок із застосуванням корпусного підходу. Курс спрямований на опанування стратегій проектування дослідницької архітектури, оволодіння інструментарієм автоматизованого збору та обробки великих масивів даних, а також на розробку алгоритмів критичної верифікації та статистичної інтерпретації результатів. Особливий фокус зроблено на забезпеченні об'єктивності та репрезентативності філологічного аналізу, що дозволяє інтегрувати корпусні технології у дисертаційне дослідження як надійний метод доказової лінгвістики.</p>																			
<p>II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі, пререквізити</p>	<p>Навчальна дисципліна вибіркова Цикл дисциплін за вибором здобувача Шифр у переліку вибіркових компонентів ВВ 21 Передумови для вивчення дисципліни – опанування навчальних дисциплін із циклу спеціальної підготовки ОНП «Філологія».</p>																			
<p>III. Обсяг навчальної дисципліни</p>	<table border="1"> <tr> <td><i>Кількість кредитів</i></td> <td colspan="2">3 кредити</td> </tr> <tr> <td><i>Загальна кількість годин</i></td> <td colspan="2">90 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Форма навчання</i></td> <td>очна</td> <td>заочна</td> </tr> <tr> <td><i>Лекційні заняття</i></td> <td>20 год.</td> <td>4 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Семінарські заняття</i></td> <td>20 год.</td> <td>6 год.</td> </tr> <tr> <td><i>Самостійна робота</i></td> <td>50 год.</td> <td>80 год.</td> </tr> </table>		<i>Кількість кредитів</i>	3 кредити		<i>Загальна кількість годин</i>	90 год.		<i>Форма навчання</i>	очна	заочна	<i>Лекційні заняття</i>	20 год.	4 год.	<i>Семінарські заняття</i>	20 год.	6 год.	<i>Самостійна робота</i>	50 год.	80 год.
<i>Кількість кредитів</i>	3 кредити																			
<i>Загальна кількість годин</i>	90 год.																			
<i>Форма навчання</i>	очна	заочна																		
<i>Лекційні заняття</i>	20 год.	4 год.																		
<i>Семінарські заняття</i>	20 год.	6 год.																		
<i>Самостійна робота</i>	50 год.	80 год.																		
<p>IV. Короткий зміст навчальної дисципліни</p>	<p>Модуль 1. Епістемологія, архітектоніка та інструментарій корпусного пошуку Лекція 1. Корпусна парадигма в сучасній філології. Епістемологічні засади: <i>Corpus-based</i> vs <i>Corpus-driven</i> підходи. Проблема «золотого стандарту», репрезентативність та збалансованість даних. Типологія корпусів та огляд архітектури ГРАК, BNC, COCA.</p>																			

	<p>Лекція 2. Розмітка як основа наукового пошуку. Рівні анотування (морфологічний, синтаксичний, семантичний). Стандарти <i>TEI</i>. Синтаксис мови <i>CQL</i> та регулярні вирази (<i>Regex</i>) для ідентифікації складних лінгвістичних паттернів.</p> <p>Лекція 3. Конкорданс та стратегії контекстного аналізу. Методологія <i>KWIC</i> у якісно-кількісних розвідках. Параметри сортування та фільтрації. Алгоритми десамбігуації (зняття омонімії) для верифікації дослідницької вибірки.</p> <p>Модуль 2. Квантитативні методи та спеціалізовані корпусні розвідки</p> <p>Лекція 4. Дистрибутивний аналіз та колокаційні мережі. Математичне моделювання зв'язку вузла (<i>node</i>) та колоката. Статистичні міри асоціації: <i>MI</i>, <i>T-score</i>, <i>Log-likelihood</i>. Побудова колокаційних профілів (<i>Word Sketches</i>) та їх інтерпретація.</p> <p>Лекція 5. Діахронна корпусна лінгвістика та мовна динаміка. Методологія <i>Culturomics</i>. Відстеження процесів неологізації та архаїзації. Робота з часовими зрізами: від <i>Google Ngram Viewer</i> до хронологічних фільтрів національних корпусів.</p> <p>Лекція 6. Паралельні корпуси в перекладознавчих студіях. Технології вирівнювання (<i>Alignment</i>). Пошук перекладацьких еквівалентів. Концепція <i>Translationese</i>. Методи <i>Web-scraping</i> та проектування авторського <i>DIY-корпусу</i> для потреб дисертації.</p> <p>Лекція 7. Кількісні параметри та статистична обробка даних. Нормалізація даних (<i>IPM</i>), лексична різноманітність (<i>TTR</i>). Застосування критерію <i>Chi-square</i> для порівняння підкорпусів. Критика <i>p-value</i> та перехід до методів доказової лінгвістики.</p> <p>Модуль 3. Інтерпретація, візуалізація та академічна імплементація результатів</p> <p>Лекція 8. Візуалізація та картографування результатів пошуку. Когнітивні принципи представлення даних: граfi, пелюсткові діаграми, хмари слів. Техніки побудови графіків в Excel/R. Етика візуалізації: запобігання маніпуляціям при представленні кількісних даних.</p> <p>Лекція 9. Корпусна стилістика та критичний дискурс-аналіз. Методологія <i>Keyness analysis</i> у порівнянні з референтним корпусом. Виявлення ідеологем та маркерів маніпуляції. Квантитативні методи ідентифікації авторського стилю.</p> <p>Лекція 10. Етика, авторське право та майбутнє галузі. Правовий статус корпусів (<i>Fair Use</i>). Вплив LLM на академічну доброчесність. Стандарти оформлення корпусних результатів для публікації у виданнях категорій <i>Scopus</i> та <i>Web of Science</i>.</p>
<p>V. Результати навчання</p>	<p>ПРН 2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.</p> <p>ПРН 4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.</p> <p>ПРН 8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.</p>
<p>VI. Порядок і критерії оцінювання</p>	<p>Форми поточного і підсумкового контролю</p> <p>Поточний контроль: опитування (усні, письмові), доповіді, реферати, творчі роботи (презентації, командні проєкти, написання есе), тренувальні онлайн-тести, тестові модульні контрольні роботи.</p> <p>Підсумковий контроль: залік (V семестр).</p>

Порядок оцінювання

Поточна успішність з навчальної дисципліни оцінюється від 0 до 100 балів включно. Здобувач одержує залік, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів з дисципліни. Якщо здобувач за результатами підсумкового контролю набрав від 0 до 34 балів, він повинен пройти повторне вивчення навчальної дисципліни відповідно до порядку, визначеного в університеті. Залік на очній (денній / вечірній) та заочній формах здобуття вищої освіти оформлюється після останнього семінарського заняття відповідно до розкладу залікової сесії.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей:

повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Під час виконання письмових завдань:

повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (слайдів, приладів, схем тощо).

Рівень відповідності критеріям:

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму навчальної дисципліни в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з навчальної дисципліни, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні та фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

з можливістю повторного складання (35 – 59 балів). Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;

	<p>з обов'язковим повторним вивченням (0 – 34 балів). Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.</p>
<p>VII. Політика курсу</p>	<p>Ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які висуваються до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова.</p> <p>Дні й години для консультацій: консультації проводяться за графіком кафедри: щопонеділка о 14:30. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.</p> <p>Обсяги, терміни і порядок відпрацювань: відпрацювати пропуски здобувач може в години консультацій; доскласти / перескласти завдання можна протягом двох тижнів після пари, на якій воно мало бути зараховане; за доскладання / перескладання робіт (якщо здобувач не наводить поважних причин порушення вимог) оцінка за роботу може бути знижена.</p> <p>Максимальна кількість балів за виконання робіт: - аудиторна робота (опитування, доповіді тощо) – 30 балів; - самостійна робота (реферати, презентації тощо) – 30 балів; - модульні контрольні роботи – 40 балів.</p>
<p>VIII. Основні інформаційні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матвеева, С.А. (2020). <i>Лінгвістична реконструкція когнітивної терміноструктури REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ в англо-українському корпусі юридичних текстів</i> [Дис. д. філол. н., Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова]. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. 426 с. 2. Barth, D., Schnell, S. (2022). <i>Understanding Corpus Linguistics</i>. London: Taylor & Francis. 248 p. 3. Crawford, W.J., Csomay, E. (2024). <i>Doing Corpus Linguistics</i>. London: Taylor & Francis. 250 p. 4. Desagulier, G. (2017). <i>Corpus Linguistics and Statistics with R. Introduction to Quantitative Methods in Linguistics</i>. Springer Cham. 353 p. 5. Maci, S., Sala, M. (Eds.) (2022). <i>Corpus Linguistics and Translation Tools for Digital Humanities – Research Methods and Applications</i>. London, New York, Oxford: Bloomsbury Academic, Bloomsbury Publishing Plc. 234 p. 6. McEnery, T., Brezina, V. (2022). <i>Fundamental Principles of Corpus Linguistics</i>. Cambridge: Cambridge University Press. 313 p. 7. Matvieieva, S., Lemish, N., Zernetska, A. (2021). English Cognitive Verbs and their Translation into Ukrainian: a Corpus-Based Approach. <i>SLAVIA časopis pro slovanskou filologii</i>, ročník 90, sešit 4, 454–477. 8. Matvieieva, S., Lemish, N., Zernetska, A., Babych, V., Torgovets, M. (2022). English-Ukrainian parallel corpus: Prerequisites for building and practical use in Translation Studies. <i>Studies about Languages. Kalbu studijos</i>, 40, 61–74. 9. Stefanowitsch, A. (2020). <i>Corpus Linguistics. A Guide to the Methodology</i>. Berlin: Language Science Press. 510 p. 10. Zufferey, S. (2020). <i>Introduction to Corpus Linguistics</i>. New Jersey: Wiley. 288 p.
<p>Обговорено та затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу, протокол № 2 від 11 вересня 2025 р.</p>	